

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هشدار که ماه شعبان آمده!

رسول خدا ﷺ فرمودند: «إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ أَلَا إِنَّ شَعْبَانَ شَهْرِي فَارْحَمَ اللَّهُ مَنْ أَعَانَنِي عَلَى شَهْرِي»^۱

من فرستاده خدا به سوی شما هستم، بدانید که شعبان ماه من است، خدا رحمت کند کسی را که مرا در این ماه همراهی و مدد نماید.

این حدیث شریف روشن می‌کند که روح و روان انسان‌ها در این ماه آنچنان آماده‌ی ارتباط با حقایق معنوی می‌شود که می‌توانند رسالت رسول خدا ﷺ را بفهمند و بفهمانند و از این طریق رسول خدا ﷺ را یاری کنند.

امیرالمؤمنین علیه السلام در رابطه با حدیث فوق می‌فرمایند: «مَا فَاتَنِي صَوْمُ شَعْبَانَ مُنْذُ سَمِعْتُ مُنَادِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُنَادِي فِي شَعْبَانَ وَ لَنْ يُفُوتَنِي فِي أَيَّامِ حَيَاتِي صَوْمُ شَعْبَانَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ»^۲.

از آن وقت که سخن منادی رسول خدا ﷺ را که فرمود شعبان ماه من است، شنیدم تا کنون روزه آن ماه از من فوت نشده و إن شاء الله تا آخر عمر هم فوت نخواهد شد.

امام صادق علیه السلام فرمودند: «صَوْمُ شَهْرِ شَعْبَانَ وَ شَهْرِ رَمَضَانَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةٌ وَ اللَّهُ مِنْ اللَّهِ»^۳. روزه‌ی پشت سر هم دو ماه شعبان و رمضان به خدا سوگند توبه و توجه خدا است به بنده. که این توجه؛ توجه خاصی است، غیر از توجهی که خداوند به همه بندگان دارد و موجب گشودن رازهایی بر قلب انسان می‌شود، تا در زندگی فردی و اجتماعی بهترین موضع‌گیری را نماید.

^۱ - مصباح المتعجد، ج ۲، ص ۸۲۵

^۲ - مصباح المتعجد، ج ۲، ص ۸۲۵

^۳ - من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۹۳

حضرت رسول ﷺ فرمودند: «مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ أَوَّلِ شَعْبَانَ وَ يَقُومُ لَيَالِيهَا وَ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ يقرأُ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ مَرَّةً وَ قُلَّ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ إِحْدَى عَشْرَةَ مَرَّةً دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ شَرَّ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ شَرَّ أَهْلِ الْأَرْضِينَ وَ شَرَّ إِبْلِيسَ وَ جُنُودِهِ وَ شَرَّ كُلِّ سُلْطَانٍ جَائِرٍ».^۴

هر کس سه روز از اول ماه شعبان را روزه بدارد و در شب‌های آن دو رکعت نماز بگذارد که در هر رکعت سوره فاتحه را یک مرتبه و «قل هو الله احد» را یازده مرتبه بخواند، شرّ اهل سماوات و شرّ اهل زمین‌ها و شرّ ابلیس و لشکریان او و شرّ هر سلطان ستمگری از او دفع می‌شود.

در این حدیث رمزها و رازهای دقیقی هست. همین قدر ملاحظه می‌فرمایید که چگونه بستر تعالی انسان‌ها در این ماه فراهم شده و موانع سلوک انسان دفع می‌گردد، حال چه موانع آسمانی مثل اعمال نیکی که منجر به عُجب و غرور می‌شوند، و چه موانع زمینی مثل حبّ دنیا و سایر حرص‌های زمینی، ماه شعبان بستر خلاصی از همه این موانع است، از جمله شرّ ابلیس و شرّ حاکمان ظالم تا انسان بتواند در رسالت تاریخی خود به بهترین نحو مؤثر باشد.

وقتی رسول خدا ﷺ می‌فرمایند: «فَمَنْ صَامَ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ سَبْعِينَ حَسَنَةً، الْحَسَنَةُ تَعْدِلُ عِبَادَةَ سَنَةٍ».^۵

هر کس روز اول ماه شعبان را روزه بدارد، خداوند عزوجل هفتاد عمل نیک برای او می‌نویسد که هر یک از آن‌ها با عبادت یک سال برابری می‌کند. این حدیث خبر از آن می‌دهد که در این ماه جان انسان‌ها چنان وسعتی می‌یابد که هفتاد برابر زمان‌های دیگر امکان قبول انوار الهی را دارد، و به عبارت دیگر دریچه‌های عالم غیب در این ماه به روی

^۴ - الوسائل، ج ۸، ص ۱۰۴

^۵ - أمالی الصدوق، ص ۲۳ - المجلس السابع ثواب الاعمال، ص ۸۶

کسی که خود را با اعمال این ماه آماده کند، به نحو فراوانی گشوده شده است، تا راه ارتباط با حقایق ربّانی را کشف کرده و در ماه رمضان به راحتی بتواند از آن ارتباط استفاده نماید. چنین انسانی است که حتی در امور اجتماعی می تواند بر موضع حق مقاومت نماید.

تأکید پیامبر خدا ﷺ بر روزه کامل ماه شعبان نشان می دهد در این ماه شرایط خاصی برای تجلی انوار الهی بر قلب صائم فراهم است. به تعبیر امام باقر علیه السلام؛ روزهی این ماه «طُهْرًا مِنْ كُلِّ زَلَّةٍ وَ وَصْمَةٍ وَ بَادِرَةٍ»^۶ موجب جدایی از هر لغزش و عیب و ننگ و خطا و گناه می گردد. و قلب انسان را آماده برای ملاقات خدا در ماه رمضان می کند.

وقتی حضرت صادق علیه السلام می فرماید: «صِيَامُ شَعْبَانَ ذُخْرُ الْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَا مِنْ عَبْدٍ يُكْتَبُ الصِّيَامَ فِي شَعْبَانَ إِلَّا أَصْلَحَ اللَّهُ لَهُ أَمْرَ مَعِيشَتِهِ وَ كَفَاهُ شَرَّ عَدُوِّهِ وَ إِنَّ أَدْنَى مَا يَكُونُ لِمَنْ يَصُومُ يَوْمًا مِنْ شَعْبَانَ أَنْ تَجِبَ لَهُ الْجَنَّةُ»^۷.

روزه شعبان، اندوخته بنده برای روز رستاخیز است و هیچ بنده‌یی نیست که در شعبان فراوان روزه بگیرد مگر اینکه خداوند کارهای زندگی او را اصلاح و شرّ دشمن او را کفایت می فرماید و کمترین پاداش برای کسی که یک روز از شعبان روزه بگیرد، این است که بهشت برای او واجب می شود.

این حدیث شریف خبر از آن می دهد که جهت گیری جان چنین فردی به سوی بهشت خواهد بود و راه سیر به بهشت را پیدا می کند و به آن سو حرکت خواهد کرد. هنر دیگرش باید آن باشد که با اعمال معنوی دیگر، به این سیر سرعت بخشد و از توقف گاه‌های خود بکاهد. نکته‌ی دقیق در حدیث فوق پیامی است برای مبارزان با

^۶ - حضرت صادق علیه السلام می فرمودند: پدرم بین روزه‌ی ماه شعبان و رمضان یک روز - و بنا بر حدیث دیگر دو روز -

فاصله می انداخت. (ثواب الأعمال، ص ۸۴)

^۷ - أمالی صدوق، ص ۱۱ - روضة الواعظین و بصيرة المتعظین، ج ۲، ص ۴۰۲

دشمنان اسلام که روزی این ماه موجب بهره‌مند شدن آنها از الطاف الهی است تا بر دشمنان فائق آیند.

رسول خدا ﷺ با پرده برداشتن از سرّی از اسرار عالم غیب فرمودند: «شَعْبَانُ شَهْرِي وَ شَهْرُ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ شَهْرِي كُنْتُ شَفِيعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَنْ صَامَ يَوْمَيْنِ مِنْ شَهْرِي غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ شَهْرِي قِيلَ لَهُ اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ».^۸

شعبان ماه من است و رمضان ماه خدای عزوجل است. هر کس یک روز از ماه من را روزه بدارد، در روز قیامت شفیع او خواهم بود، و هر کس دو روز از آن را روزه بدارد، خداوند گناهان گذشته او را می‌بخشد و هر کس سه روز از آن را روزه بدارد، به او گفته می‌شود؛ عمل از سر گیرد زیرا تمام موانع ارتباط او با خدا مرتفع شده.

چنانچه ملاحظه می‌فرمایید در این دستورات بحث رویکرد انسان در میان است به سوی فرامین خدا و تغییر جهت دادن انسان از یک زندگی عادی به طرف یک زندگی روحانی و معنوی و این همه ثواب که در حدیث فوق و امثال آن ذکر می‌شود به جهت تغییر جهتی می‌باشد که انسان در غوغای زندگی و در عادت به خوردن، یک مرتبه باید جهت عادی خود را تغییر دهد و به سیره رسول خدا ﷺ برگشت نماید و لذا است که در ثواب اولین روزه این ماه حضرت می‌فرمایند: «كُنْتُ شَفِيعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ» من در قیامت شفیع او می‌شوم و راه سیر به سوی خدا را برای او می‌گشایم. چون در دنیا و در کشاکش روزمرگی‌ها با فرارسیدن ماه شعبان به رسول خدا ﷺ تأسی کرد و به محبت رسول خدا ﷺ وارد ماه شعبان شد. در همین رابطه حضرت سجاد علیهما السلام هنگام ظهر در تمام روزهای ماه شعبان و نیز در شب نیمه ماه شعبان دعای مشهور صلوات بر محمد و آل او را

^۸ - أمالی الصدوق، ص ۱۹، المجلس السادس

می خواندند تا رشته‌ی پیوند انسان با رسول خدا ﷺ در این ماه کامل گردد. و آن صلوات که در وقت زوال (ظهر) و در شب نیمه شعبان خوانده می شود عبارت است از:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
شَجَرَةَ النَّبُوَّةِ وَ مَوْضِعِ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفِ الْمَلَائِكَةِ وَ مَعْدِنِ الْعِلْمِ وَ أَهْلِ بَيْتِ
الْوَحْيِ؛

که درخت نبوت‌اند و محل رسالت و جایگاه رفت و آمد فرشتگان و معدن علم و حکمت و خاندان وحی‌اند.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
الْفُلْكِ الْجَارِيَةِ فِي اللَّجَجِ الْغَامِرَةِ يَا مَنْ مِنْ رَكِبِهَا وَ يَغْرَقُ مَنْ تَرَكَهَا
که آنان کشتی دریای معرفت‌اند و روان در اعماق آن دریا، هر کس بر آن کشتی در آید از غرق ایمن است و هر کس در نیاید به دریای هلاکت غرق خواهد شد.

الْمُتَقَدِّمُ لَهُمْ مَارِقٌ وَ الْمُتَأَخِّرُ عَنْهُمْ زَاهِقٌ وَ اللَّازِمُ لَهُمْ لَاحِقٌ
هر کس از آنها پیشی گیرد از دین خارج شود، و هر کس از آنان عقب ماند نابود گردد و هر کس همراه آنان باشد به مقصد خواهد رسید.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
الْكُهْفِ الْحَصِينِ وَ غِيَاثِ الْمُضْطَرِّ الْمُسْتَكِينِ وَ مَلْجَأِ الْهَارِبِينَ وَ عِصْمَةِ
الْمُعْتَصِمِينَ

که حصار محکم امت‌اند و فریادرس بیچارگان و در ماندگان و پناه گریختگان و نگهبان عصمت طلبان‌اند.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
صَلَاةً كَثِيرَةً تَكُونُ لَهُمْ رِضَى وَ لِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ أَدَاءً وَ قَضَاءً
بِحَوْلِ مِنْكَ وَ قُوَّةِ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ

درود بسیار که آن درود موجب خشنودی آنها باشد و ادای حق آنها بر ما شود، به حول و قوه تو ای خدای عالمیان.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
الطَّيِّبِينَ الْأَبْرَارِ الْأَخْيَارِ الَّذِينَ أُوجِبَتْ حُقُوقُهُمْ وَفَرَضَتْ طَاعَتَهُمْ وَوَلَّيْتَهُمْ
که پاکان و نیکان و برگزیدگان عالمند که بر ما واجب کردی حقوقشان را و
طاعت و محبتشان را فرض نمودی.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
وَاعْمُرْ قَلْبِي بِطَاعَتِكَ وَلَا تُخْزِنِي بِمَعْصِيَتِكَ
و قلب مرا به طاعتت آبادان ساز، و مرا به عصیان خود رسوا و خوار مگردان.
وَارْزُقْنِي مُوَاَسَاةَ مَنْ فَتَرْتَ عَلَيْهِ مِنْ رِزْقِكَ بِمَا وَسَّعْتَ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ
و روزیم کن که هم دردی کنم با کسانی که رزقشان را تنگ نمودی با وسعتی
که از فضل و کرمت به من عطا کردی.

وَ نَشَرْتَ عَلَيَّ مِنْ عَدْلِكَ وَ أَحْيَيْتَنِي تَحْتَ ظِلِّكَ
تا عدالت تو را منتشر گردانم و مرا زنده بدار در سایه عنایتت.
وَ هَذَا شَهْرُ نَبِيِّكَ سَيِّدِ رُسُلِكَ شَعْبَانَ الَّذِي حَفَفْتَهُ مِنْكَ بِالرَّحْمَةِ وَ الرَّضْوَانِ
و این است شعبان ماه رسولت، سید پیغمبران، ماهی که آنرا به رحمت و رضا
و خوشنودیت در پوشیده‌ای.

الَّذِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَ يَدَّأْبُ فِي صِيَامِهِ وَ قِيَامِهِ
ماهی که رسولت ﷺ جهد و کوشش بسیار در اقامه نماز و انجام روزه نمود.
فِي لَيَالِيهِ وَ أَيَّامِهِ بُخُوعًا لَكَ فِي إِكْرَامِهِ وَ إِعْظَامِهِ إِلَى مَحَلِّ حِمَامِهِ
در شبها و روزهای این ماه، و برای فروتنی به درگاه تو این ماه را تا به آخر
محترم و گرامی می‌داشت.

اللَّهُمَّ فَأَعِنَّا عَلَى الْإِسْتِنَانِ بِسُنَّتِهِ فِيهِ وَ نَيْلِ الشَّفَاعَةِ لَدَيْهِ

ای خدا! پس تو ما را هم یاری فرما بر پیروی سنتش و به شفاعتش نایل گردان.
 اللَّهُمَّ وَاجْعَلْهُ لِي شَفِيعًا مُشَفَّعًا وَطَرِيقًا إِلَيْكَ مَهْيَعًا
 خدايا! حضرتش را برای من شفيعی که پیرويش کنم و طریقی که به سوی تو
 منتهی می شود، قرار ده.

وَاجْعَلْنِي لَهُ مُتَّبِعًا حَتَّى الْفَاكِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَنِّي رَاضِيًا وَعَنْ ذُنُوبِي غَاضِيًا
 و مرا پیرو آن بزرگوار ساز تا روزی که تو را ملاقات می کنم که روز قیامت
 است در آن روز از من خوشنود باشی و از گناهانم چشم پوشی.
 قَدْ أُوجِبَتْ لِي مِنْكَ الرَّحْمَةُ وَالرِّضْوَانُ وَأَنْزَلْتَنِي دَارَ الْقَرَارِ وَمَحَلَّ الْأَخْيَارِ
 در حالی که لطف و رحمت را بر من حتم فرموده و مرا در منزل همیشگی
 بهشت ابد که محل خوبان است منزل دهی.

«والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته»

خداوند به همه ما کمک فرماید تا موفق به پیروی از سنت رسولش گردیم و نهایت
 مقاومت و پایداری در مسیر دینداری را در مقابل دشمنان اسلام نصیب خود کنیم.
 در ماه شعبان با تکرار ذکر «لا إله إلا الله، وَ لا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَ
 لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ» که می گویی: إله و معبود و مطلوبی جز «الله» - که جامع جمیع
 کمالات است - در هستی نیست، پس باید دل به او سپرد، و جز او را عبادت نمی کنیم.
 خالصانه دین را برای او می دانیم، هر چند مشرکان جهت های فراوان دیگری را در جلو ما
 می گذارند تا از دین خدا عدول کنیم و به مکتب ها و تنوری های آن ها برگردیم. آری با
 تکرار این ذکر جهت توحیدی جان را تقویت می کنی، همچنان که با استغفارهای این
 ماه، موانع تجلی انوار الهی را برطرف می نمایی.

حضرت صادق علیه السلام فرمودند: هر کس در ماه شعبان هر روز هفتاد بار بگوید: «أَسْتَغْفِرُ
 اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ» خداوند نام او را در
 افق مبین - جایگاهی وسیع در جلو عرش می نویسد - زیرا در این ذکر از معبود خود با نظر به

اسم «رحمان» و «رحیم» و «حیّ و قیوم» او می‌خواهی موانع ارتباط با خودش را برای تو برطرف کند و بتوانی با نظر به انوار اسماء مذکور به سوی او نظر کنی.

ماه، ماه نزدیکی به خدا است و زمینه ارتباط به شدت فراهم است و لذا از امیرالمؤمنین علیه السلام هست که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: «آسمان‌ها در پنجشنبه‌های ماه شعبان آراسته می‌گردد و فرشتگان می‌گویند: پروردگارا! روزه‌داران این روز را بیمارز و دعایشان را اجابت فرما!». و لذا هر کس در پنجشنبه‌های ماه شعبان دو رکعت نماز بگذارد که در هر رکعت پس از حمد سوره «قل هو الله احد» را صد بار بخواند و بعد صدمرتبه بر پیامبر و آل او صلوات بفرستد، همه نیازها و تقاضاهای دینی او برآورده می‌شود.

از این روایت رازهایی آشکار می‌شود. همین اندازه به این فکر کن که می‌فرمایند: «تَتَزَيَّن السَّمَوَاتُ» آسمان‌ها زینت داده می‌شوند، همان‌طور که زینت عقل که آسمان جان انسان است به برخورداری حکمت و معرفت است، آسمان دنیا حامل معارف و حقایق عالیه خاصی در آن روز می‌شوند که آن معارف و حقایق بر روزه‌دار نازل می‌گردد. و نیز به این فکر کن که می‌فرمایند: «فَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ...» ملائکه از خداوند تقاضا می‌کنند؛ مثل آن است که قوه بینایی و چشم شما با دیدن چیزی از جان شما طلب آن چیز را بکند. حدیث فوق خبر می‌دهد در آن روز کربویان عالم قدس نظر خاص به صائمان آن روز دارند تا روزه‌داران در سیر و سلوک خود در نهایت راحتی بتوانند به مقصد برسند.

مناجات شعبانیه

اگر در ماه شعبان هیچ هدیه‌ای نبود جز مناجات شعبانیه، همان برای همه‌ی سالکان کوی دوست کافی بود. در این مناجاتِ عظیم‌الشأن دیگر سالک در مرحله‌ی دعا نیست که بین او و معبودش فاصله باشد. شرایط برای «نجوا» و مناجات آماده شده است تا بتوان قصّه دل و جان را بدون هیچ حجابی با معبودِ محبوب در میان گذارد و غوغایی به پا کند که:

چه حلقه‌ها که زدم بر درِ دل از سر سوز به بوی صبح وصال تو در شبانِ دراز

وقتی در ابتدای این مناجات می‌گویید: «وَ أَقْبِلْ عَلَيَّ إِذَا نَاجَيْتُكَ» بر من نظر فرما در حالی که با تو نجوا می‌کنم. داری قصه‌ی دلی را در میان می‌گذاری که پس از سال‌ها دوری خداوند به خلوت‌خانه‌ی خود راهش داده‌اند. چه درد و دل‌هایی که در این مقام و در این مناجات مطرح است، خدا کند خودش راز بگشاید و همچنان که قلب حضرت علی علیه السلام را به حرف آورد تا آن حضرت با پروردگارش این چنین درد و دل کرد، ما نیز به نحوی شایسته وارد این مناجات گردیم. چه بگوییم؟

هرچه بگویید ای دم هستی از آن پرده‌ای دیگر بر آن بستی بدان

این شما و این مناجات و این همه راه‌انس با خدا. وقتی در اواسط دعا گفتی: «إِلَهِي هَبْ لِي قَلْبًا يُدْنِيهِ مِنْكَ شَوْقُهُ» معبودا! قلبی ببخش که شوقش مرا به تو نزدیک کند. آری وقتی به این دعا رسیدی ما را از دعای خود فراموش مکن و گرنه آن وقتی که می‌گویید: «إِلَهِي هَبْ لِي كَمَالَ الْإِنْقِطَاعِ إِلَيْكَ» و در آن فراز نهایت انقطاع از غیر خدا را طلب می‌کنی، که چیزی برای تو نمانده است تا من بخواهم آن‌جا به تو التماس دعا بگویم.

و آن مناجات این است:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ

ای خدا درود فرست بر محمد و آلش

وَ اسْمَعْ دُعَائِي إِذَا دَعَوْتُكَ وَ اسْمَعْ نِدَائِي إِذَا نَادَيْتُكَ

و چون تو را بخوانم دعای مرا اجابت فرما و هرگاه تو را ندا کنم ندایم بشنو.

وَ أَقْبِلْ عَلَيَّ إِذَا نَاجَيْتُكَ فَقَدْ هَرَبْتُ إِلَيْكَ وَ وَقَفْتُ بَيْنَ يَدَيْكَ مُسْتَكِينًا لَكَ مُتَضَرِّعًا إِلَيْكَ

و چون با تو مناجات کنم به حالم توجه فرما که من به سوی تو گریخته‌ام و در حضور

حضرت ایستاده در حالی که به درگاہت به حال پریشانی تضرع و زاری می‌کنم.

رَاجِيًا لِمَا لَدَيْكَ ثَوَابِي وَ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَ تَخْبُرُ حَاجَتِي وَ تَعْرِفُ صَمِيرِي

و به آنچه نزد توست چشم امید دارم و تو از دلم آگاهی و حاجتم را می دانی و ضمیر مرا می شناسی.

وَلَا يَخْفَىٰ عَلَيْكَ أَمْرٌ مُنْقَلَبِي وَ مَثْوَايَ

و هیچ امری از امور دنیا و آخرت من بر تو پنهان نیست.

وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُبَدِيَٰ بِهٖ مِنْ مَّنْطِقِي وَ أَنْفَوَهٗ بِهٖ مِنْ طَلِبَتِي وَ أَرْجُوهُ لِعَاقِبَتِي
و آنچه می خواهم که به زبان اظهار کنم و از حواجم سخن گویم و آنچه برای حسن
عاقبتم به تو امید دارم همه را می دانی.

وَ قَدْ جَرَتْ مَقَادِيرُكَ عَلَيَّ يَا سَيِّدِي فِيمَا يَكُونُ مِنِّي إِلَىٰ آخِرِ عُمْرِي

و حکم تقدیر تو بر من ای سید من در باطن و ظاهر من تا آخر عمر جاری و نافذ است.

مِنْ سِرِّي وَ عَلَانِيَتِي وَ بَيْدِكَ لَا يَبِيدُ غَيْرَكَ زِيَادَتِي وَ نَقْصِي وَ نَفْعِي وَ ضَرِّي
و هر زیادت و نقصان و سود و زیان بر من وارد آمد همه به دست توست نه غیر تو.

إِلٰهِي إِنْ حَرَمْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَرْزُقُنِي وَ إِنْ خَذَلْتَنِي فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُنِي

ای خدا اگر تو مرا از رزقت محروم سازی دیگر که تواند مرا روزی دهد و اگر تو مرا
خوار گردانی که مرا یاری تواند کرد.

إِلٰهِي أَعُوذُ بِكَ مِنْ غَضَبِكَ وَ حُلُولِ سَخَطِكَ

ای خدا به تو پناه می برم از غضب تو و از ورود خشم و سخط.

إِلٰهِي إِنْ كُنْتُ غَيْرَ مُسْتَأْهِلٍ لِرَحْمَتِكَ فَأَنْتَ أَهْلٌ أَنْ تَجُودَ عَلَيَّ بِفَضْلِ سَعَتِكَ

ای خدا اگر من لایق رحمت نیستم تو لایقی که بر من از فضل و کرم بی پایانت جود و
بخشش کنی.

إِلٰهِي كَأَنِّي بِنَفْسِي وَاقِفَةٌ بَيْنَ يَدَيْكَ وَ قَدْ أَظْلَمْتُ حُسْنُ تَوَكُّلِي عَلَيْكَ فَقُلْتَ مَا أَنْتَ
أَهْلُهُ وَ تَعَمَّدْتَنِي بِعَفْوِكَ

ای خدای من گویا من اکنون در حضور تو ایستاده‌ام و حسن تو کلم بر تو به سرم سایه لطف انداخته و آنچه از کرم و احسان تو را شایسته است با من به جا آورده‌ای عفو و آمرزش مرا فرا گرفته است.

إِلٰهِي إِنَّ عَفْوَتَ فَمَنْ أَوْلَىٰ مِنْكَ بِذَلِكِ

ای خدا اگر تو مرا عفو کنی که از تو سزاوارتر به عفو است.

وَإِنْ كَانَ قَدْ دَنَا أَجَلِي وَ لَمْ يُدِنِّي مِنْكَ عَمَلِي فَقَدْ جَعَلْتُ الْإِقْرَارَ بِالذَّنْبِ إِلَيْكَ
وَسِيَلَتِي

و اگر اجلم نزدیک شد و عمل صالحم مرا به تو نزدیک نکرد من هم اقرار به گناهانم را وسیله عفو تو قرار داده‌ام.

إِلٰهِي قَدْ جُرْتُ عَلَىٰ نَفْسِي فِي النَّظَرِ لَهَا فَلَهَا الْوَيْلُ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَهَا

خدایا من در توجهم به نفس خود بر خویش ستم کردم پس ای وای بر نفس من اگر تو او را نیامیزی.

إِلٰهِي لَمْ يَزَلْ بِرُكِّ عَلَيَّ أَيَّامَ حَيَاتِي فَلَا تَقْطَعْ بِرُكِّ عَنِّي فِي مَمَاتِي

ای خدا چنان که لطف و احسانت در تمام مدت زندگی شامل حالم بود پس در مرگ مرا از احسانت محروم مساز.

إِلٰهِي كَيْفَ آيَسُ مِنْ حُسْنِ نَظْرِكَ لِي بَعْدَ مَمَاتِي وَ أَنْتَ لَمْ تُؤَلِّبِي إِلَّا الْجَمِيلَ فِي حَيَاتِي

ای خدا چگونه مایوس از احسانت بعد مردنم شوم و حال آن که تو در تمام عمرم با من جز نیکی و احسان نکردی.

إِلٰهِي تَوَلَّ مِنْ أَمْرِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ وَ عُدَّ عَلَيَّ بِفَضْلِكَ عَلَيَّ مُذْنِبٌ قَدْ غَمَرَهُ جَهْلُهُ

ای خدا با من آن کن که تو را شاید (نه آنچه مرا باید) و باز هم به فضل و کرم بر

گنهکاری که در لجه گناه از جهل و نادانی فرو رفته ترحم فرما.

إِلٰهِي قَدْ سَتَرْتَ عَلَيَّ ذُنُوبًا فِي الدُّنْيَا وَ أَنَا أَحْوَجُ إِلَيَّ سَتْرَهَا عَلَيَّ مِنْكَ فِي الْآخِرَىٰ

ای خدا تو در دار دنیا گناهانم را از تمام خلق پنهان داشتی و من در آخرت به ستاریت از دنیا محتاج ترم.

إِذْ لَمْ تُظْهِرْهَا لِأَحَدٍ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

و چون لطف کردی و گناهانم را بر هیچ بنده صالحی آشکار نکردی.

فَلَا تَفْضَحْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رُؤُوسِ الْأَشْهَادِ

پس روز قیامت هم مرا مفتضح و رسوا در حضور جمیع خلائق مگردان.

إِلَهِي جُودُكَ بَسَطَ أَمَلِي وَ عَفْوُكَ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِي

خدایا جود و بخشش بساط آرزوی مرا گسترده و عفو تو بهتر از عمل من است.

إِلَهِي فَسَرَّنِي بِلِقَائِكَ يَوْمَ تَقْضِي فِيهِ بَيْنَ عِبَادِكَ

ای خدا آن روزی که میان بندگانت حکم می کنی آن روز مرا به لقاء خود شاد گردان.

إِلَهِي اعْتِنَا رِي إِلَيْكَ اعْتِنَا رِي مَنْ لَمْ يَسْتَعْنِ عَنْ قَبُولِ عُذْرِهِ

ای خدا من چون کسی به درگاهت عذر می خواهم که به قبول عذر سخت محتاج است.

فَأَقْبِلْ عُذْرِي يَا أَكْرَمَ مَنْ اعْتَدَرَ إِلَيْهِ الْمُسِيئُونَ

پس عذرم پذیر ای کریمترین کسی که گنهکاران از او معذرت می طلبند.

إِلَهِي لَا تَرُدَّ حَاجَتِي وَلَا تُخَيِّبْ طَمَعِي وَلَا تَقْطَعْ مِنْكَ رَجَائِي وَ أَمَلِي

ای خدا حاجتم را رد مکن و دست طمعم را از درگاهت محروم برمگردان و امید و

آرزویم از لطف و کرمات منقطع مساز.

إِلَهِي لَوْ أَرَدْتَ هَوَانِي لَمْ تَهْدِنِي وَ لَوْ أَرَدْتَ فَضِيحَتِي لَمْ تُعَافِنِي

ای خدا اگر تو اراده خواری من داشتی به هدایت و احسانت سرافرازم نمی کردی و اگر

می خواستی مرا رسوا سازی در دنیا معافم نمی فرمودی.

إِلَهِي مَا أَظُنُّكَ تَرُدُّنِي فِي حَاجَةٍ قَدْ أَفْنَيْتُ عُمْرِي فِي طَلِبِهَا مِنْكَ

ای خدای من هرگز به تو این گمان نمی برم که حاجتی که به تو دارم و عمرم را در

طلبش فانی کردم باز روان سازی.

إِلَهِي فَلَكَ الْحَمْدُ أَبَدًا أَبَدًا دَائِمًا سَرْمَدًا يَزِيدُ وَلَا يَبِيدُ كَمَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى
ای خدا حمد و ثنا مختص توست حمد ابدی و دایم سرمدی که همی بیفزاید و هرگز فنا
نپذیرد چنانکه تو دوست بداری و بیسندی.

إِلَهِي إِنْ أَخَذْتَنِي بِجُرْمِي أَخَذْتُكَ بِعَفْوِكَ وَإِنْ أَخَذْتَنِي بِذُنُوبِي أَخَذْتُكَ بِمَغْفِرَتِكَ
ای خدا اگر مرا به جرمم مؤاخذه کنی تو را به عفو تو مؤاخذه می کنم و اگر مرا به
گناهانم بازخواست کنی تو را به مغفرت بازخواست کنم.

وَ إِنْ أَدْخَلْتَنِي النَّارَ أَعَلَّمْتُ أَهْلَهَا أَنِّي أُحِبُّكَ
و اگر مرا به آتش دوزخ بری اهل آتش را آگاه خواهیم کرد که من تو را دوست
می داشتم.

إِلَهِي إِنْ كَانَ صَعُرَ فِي جَنْبِ طَاعَتِكَ عَمَلِي فَقَدْ كَبُرَ فِي جَنْبِ رَجَائِكَ أَمَلِي
ای خدا اگر در مقابل طاعتت عملم اندک است در مقابل رجاء و امید به کرمت آرزویم
بسیار است.

إِلَهِي كَيْفَ أَنْقَلِبُ مِنْ عِنْدِكَ بِالْخَيْبَةِ مَحْرُومًا وَقَدْ كَانَ حُسْنُ ظَنِّي بِجُودِكَ أَنْ
تَقْلِبَنِي بِالنَّجَاةِ مَرْحُومًا

ای خدا چگونه از درگاه لطفت محروم و ناامید برگردم در صورتی که به جود و احسان
تو حسن ظن بسیار داشتم که به حالم ترحم کرده و عاقبت از اهل نجاتم می گردانی.
إِلَهِي وَقَدْ أَفْنَيْتُ عُمْرِي فِي شِرَّةِ السَّهْوِ عَنْكَ وَ أَبْلَيْتُ شَبَابِي فِي سَكْرَةِ التَّبَاعُدِ مِنْكَ
ای خدا عمرم را با درد و غفلت از تو فانی ساختم و بفرسودم جوانیم را در مستی بعد از
تو.

إِلَهِي فَلَمْ أَسْتَيْقِظْ أَيَّامَ اغْتِرَارِي بِكَ وَ رُكُونِي إِلَى سَبِيلِ سَخَطِكَ
ای خدا پس بیدار نشدم روزگاری را که مغرور کرمت بودم و به راه سخط و غضبت
می رفتم.

إِلَهِي وَ أَنَا عَبْدُكَ وَ ابْنُ عَبْدِكَ فَأَنْتُمْ بَيْنَ يَدَيْكَ مُتَوَسِّلٌ بِكَرَمِكَ إِلَيْكَ

ای خدا من بنده تو و فرزند بنده توام که در پیشگاه حضورت ایستاده‌ام و کرم و رحمت را بسویت وسیله خود قرار داده‌ام.

إِلٰهِي أَنَا عَبْدٌ أَتَنَصَّلُ إِلَيْكَ مِمَّا كُنْتُ أَوَاجِهُكَ بِهِ مِنْ قِلَّةِ اسْتِحْيَائِي مِنْ نَظْرِكَ

ای خدا منم بنده‌ای که به عذر خواهی به درگاہت آمده‌ام از اعمال زشتی که به واسطه قلت حیا به حضورت و در نظرت به جا آورده‌ام.

وَ أَطْلُبُ الْعَفْوَ مِنْكَ إِذِ الْعَفْوَ نَعْتُ لِكِرْمِكَ

و از تو عفو و بخشش می‌طلبم که عفو وصف کرم توست.

إِلٰهِي لَمْ يَكُنْ لِي حَوْلٌ فَانْتَقِلْ بِهِ عَنْ مَعْصِيَتِكَ إِلَّا فِي وَقْتِ أَيْقَظْتَنِي لِمَحَبَّتِكَ

ای خدا من قدرتی که از معصیت بازگردم ندارم مگر آن که تو به عشق و محبت مرا بیدار گردانی.

وَ كَمَا أَرَدْتَ أَنْ أَكُونَ كُنْتُ فَشَكَرْتُكَ بِإِدْخَالِي فِي كِرْمِكَ وَ لِتَطْهِيرِ قَلْبِي مِنْ أَوْسَاحِ الْغَفْلَةِ عَنكَ

یا آن که چنان که تو می‌خواهی باشم و شکر تو گویم چون مرا به کرمت داخل کردی و قلبم را از پلیدی‌های غفلت پاک و پاکیزه گردانیدی.

إِلٰهِي انْظُرْ إِلَيَّ نَظَرَ مَنْ نَادَيْتَهُ فَأَجَابَكَ وَ اسْتَعْمَلْتَهُ بِمَعُونَتِكَ فَاطَّاعَكَ

ای خدا از لطف به حال من چنان بنگر که به کسی که او را خواندی و اجابت کرد و به کار طاعت و اداشتی و اطاعت نمود می‌نگری.

يَا قَرِيبًا لَا يَبْعُدُ عَنِ الْمُعْتَرِّ بِهِ وَ يَا جَوَادًا لَا يَبْخُلُ عَمَّنْ رَجَا تَوَابَهُ

ای نزدیکی که هرگز دور از آنکه فریفته توست نمی‌شوی و ای با جود و کرمی که هرگز بخل بر آن که امید احسانت دارد نمی‌کنی.

إِلٰهِي هَبْ لِي قَلْبًا يُدْنِيهِ مِنْكَ شَوْقُهُ وَ لِسَانًا يُرْفَعُ إِلَيْكَ صِدْقُهُ وَ نَظْرًا يُقَرِّبُهُ مِنْكَ حَقُّهُ

ای خدا به من دلی عطا کن که مشتاق مقام قرب تو باشد و زبانی که سخن صدقش به سوی تو بالا رود و نظر حقیقتی که تقرب تو جوید.

إِلَهِي إِنْ مَنْ تَعَرَّفَ بِكَ غَيْرَ مَجْهُولٍ وَ مَنْ لَأَذَّ بِكَ غَيْرَ مَخْذُولٍ وَ مَنْ أَقْبَلَتْ عَلَيْهِ غَيْرُ مَمْلُوكٍ

ای خدا آن که به تو معروف شد هرگز مجهول و بی نام نشود و هر که به تو پناه آورد هرگز خوار نگردد و هر که تو به او توجه کنی بنده دیگری نشود.

إِلَهِي إِنْ مَنْ انْتَهَجَ بِكَ لِمُسْتَبِيرٍ وَ إِنْ مَنْ اِعْتَصَمَ بِكَ لِمُسْتَجِيرٍ وَ قَدْ لُذْتُ بِكَ يَا إِلَهِي

ای خدا هر که به تو راه یافت روشن شد و هر که به تو پناه برد پناه یافت و من به درگاه تو پناه آورده‌ام پس تو ای خدا.

فَلَا تُخَيِّبْ ظَنِّي مِنْ رَحْمَتِكَ وَ لَا تَحْجُبْنِي عَنْ رَأْفَتِكَ

حسن ظن مرا به رحمت تو امید مساز و از فروغ رأفت و عنایتت مرا محجوب مگردان.

إِلَهِي أَقِمْنِي فِي أَهْلِ وَ لَائِنِكَ مُقَامَ مَنْ رَجَا الزِّيَادَةَ مِنْ مَحَبَّتِكَ

ای خدا مرا در میان اولیاء خود مقام آنکس را بخش که به امید زیاد شدن محبت توست.

إِلَهِي وَ الْهَمْنِي وَ لَهَا بِذِكْرِكَ إِلَى ذِكْرِكَ وَ هَمَّتِي فِي رَوْحِ نَجَاحِ أَسْمَائِكَ وَ مَحَلُّ قُدْسِكَ

ای خدا و مرا واله و حیران یاد خود برای یاد خود گردان و همتم را بر نشاط و فیروزی در اسماء خود و مقام قدس خویش موقوف ساز.

إِلَهِي بِكَ عَلَيْكَ إِلَّا الْحَقَّتِي بِمَحَلِّ أَهْلِ طَاعَتِكَ وَ الْمَثْوَى الصَّالِحِ مِنْ مَرْضَاتِكَ

ای خدا به ذات پاکت و به حقی که تو را بر خلق است قسم که مرا به اهل طاعتت ملحق

ساز و منزل شایسته از مقام رضا و خوشنودیت عطا فرما.

فَإِنِّي لَا أَقْدِرُ لِنَفْسِي دَفْعًا وَ لَا أَمْلِكُ لَهَا نَفْعًا

که من قادر نیستم دفع شری از خود یا جلب نفعی برای خود کنم.

إِلَهِي أَنَا عَبْدُكَ الضَّعِيفُ الْمُدْنِبُ وَ مَمْلُوكُكَ الْمُنِيبُ فَلَا تَجْعَلْنِي مِمَّنْ صَرَفَتْ عَنْهُ وَجْهَكَ وَ حَجَبَهُ سَهْوُهُ عَنْ عَفْوِكَ

ای خدا من بنده ضعیف گنهکار و مملوک تائب پر عیب و نقص توام پس مرا از آنان که روی از آن‌ها می‌گردانی و به غفلت از عفو تو محجوب شدند قرار مده.

إِلٰهِي هَبْ لِي كَمَالَ الْإِنْقِطَاعِ إِلَيْكَ وَ أُنْزِرْ أَبْصَارَ قُلُوبِنَا بَضِيَاءٍ نَظَرَهَا إِلَيْكَ
ای خدا مرا انقطاع کامل بسوی خود عطا فرما و روشن ساز دیده‌های دل ما را به نوری که به آن نور تو را مشاهده کند.

حَتَّى تَحْرِقَ أَبْصَارَ الْقُلُوبِ حُجُبَ النُّورِ فَتَصِلَ إِلَى مَعْدِنِ الْعِظَمَةِ وَ تَصِيرَ أَرْوَاحُنَا مُعَلَّقَةً بِعِزِّ قُدْسِكَ
تا آن که دیده بصیرت ما حجاب‌های نور را بر در دو به نور عظمت واصل گردد و جان‌های ما به مقام قدس عزت در پیوندد.

إِلٰهِي وَ اجْعَلْنِي مِمَّنْ نَادَيْتَهُ فَأَجَابَكَ وَ لَاحَظْتَهُ فَصَعِقَ لِجَلَالِكَ فَنَاجَيْتُهُ سِرًّا وَ عَمِلَ لَكَ جَهْرًا

ای خدا مرا از آنان قرار ده که چون او را ندا کنی تو را اجابت می‌کند و چون به او متوجه شوی از تجلی جلال و عظمت مدهوش می‌گردد پس تو با او در باطن راز می‌گویی و او به عیان به کار تو مشغول است.

إِلٰهِي لَمْ أُسَلِّطْ عَلَى حُسْنِ ظَنِّي قُنُوطَ الْإِيَّاسِ وَ لَا أَنْقَطَعَ رَجَائِي مِنْ جَمِيلِ كَرَمِكَ
ای خدا بر حسن ظنم به تو یأس و ناامیدی مسلط مساز و دست امیدم از دامن کرم نیکویت جدا مگردان.

إِلٰهِي إِنْ كَانَتْ الْخَطَايَا قَدْ أَشَقَطْتَنِي لَدَيْكَ فَاصْفَحْ عَنِّي بِحُسْنِ تَوَكُّلِي عَلَيْكَ
ای خدا اگر خطاهایم مرا نزد تو پس و خوار گردانیده هم بواسطه حسن اعتمادم به تو از من عفو کن.

إِلٰهِي إِنْ حَطَّتْ نِي الذُّنُوبُ مِنْ مَكَارِمِ لُطْفِكَ فَقَدْ تَبَهَّنِي الْيَقِينُ إِلَى كَرَمِ عَطْفِكَ
ای خدا اگر گناهانم مرا از لطف و کرامت‌هایت دور کرده مقام یقینم مرا به کرم و عطوفتت تذکر می‌دهد.

إِلَهِي إِنَّ أُنَامَتِي الْغَفْلَةَ عَنِ الْإِسْتِعْدَادِ لِلِقَائِكَ فَقَدْ نَبَّهْتَنِي الْمَعْرِفَةَ بِكَرَمِ آيَاتِكَ
و اگر غفلت مرا از مهیای لقای تو شدن به خواب غرور افکند معرفتم به نعمت های
بزرگوارت بیدار می گرداند.

إِلَهِي إِنَّ دَعَائِي إِلَى النَّارِ عَظِيمٌ عِقَابِكَ فَقَدْ دَعَانِي إِلَى الْجَنَّةِ جَزِيلٌ ثَوَابِكَ
ای خدا اگر عقاب و انتقام تو مرا به آتش دوزخ خواند ثواب و عنایتت مرا به سوی
بهشت ابد دعوت کرد.

إِلَهِي فَلَكَ أَسْأَلُ وَ إِلَيْكَ أُبْتَهِلُ وَ أَرْغَبُ وَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ
ای خدا پس من هر چه بخواهم از تو درخواست می کنم و به درگاه کرمت با ناله و زاری
و شوق و رغبت می نالم و از تو می طلبم که درود فرستی بر محمد ﷺ و آل محمد.
وَ أَنْ تَجْعَلَنِي مِمَّنْ يُدِيمُ ذِكْرَكَ وَ لَا يَنْقُضُ عَهْدَكَ وَ لَا يَعْفُلُ عَنْ شُكْرِكَ وَ لَا
يَسْتَخِفُّ بِأَمْرِكَ

و مرا از آنان قرار دهی که دایم به یاد تو اند و هرگز عهد تو نشکنند و شکر و سپاست را
لحظه ای فراموش نکنند و امرت را سبک نشمرند.

إِلَهِي وَ الْحَقْنِي بِنُورِ عِزِّكَ الْأَبْهَجِ فَأَكُونَ لَكَ عَارِفًا وَ عَن سِوَاكَ مُنْحَرِفًا وَ مِنْكَ خَائِفًا
مُرَاقِبًا

ای خدا و مرا به نور مقام عزتت که بهجت و نشاطش از هر لذت بالاتر است در پیوند تا
آن که شناسای تو باشم و از غیر تو رو بگردانم و از تو ترسان و مراقب فرمان باشم.

يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ رَسُولِهِ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا
كَثِيرًا

ای خدای صاحب جلال و بزرگواری و درود خدا بر رسولش محمد (ص) و بر اهل بیت
پاکش و سلام و تحیت بسیار باد.

مناجات شعبانیه از مناجات های جلیل القدر ائمه علیهم السلام است با مضامین عالیه که هر وقت

انسان حضور قلبی داشته باشد، خواندن آن مناسب است.